

Η βελτίωση της ποιότητας του αέρα έχει οδηγήσει σε σημαντική μείωση των πρόωρων θανάτων κατά την τελευταία δεκαετία στην Ευρώπη. Ωστόσο, σύμφωνα με τα τελευταία επίσημα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ)...

...για το 2018, σχεδόν όλοι οι Ευρωπαίοι εξακολουθούν να υποφέρουν από την ατμοσφαιρική ρύπανση, με αποτέλεσμα να σημειώνονται περισσότεροι από 400.000 πρόωροι θάνατοι ετησίως σε ολόκληρη την ήπειρο.

Η έκθεση του ΕΟΠ «Air quality in Europe — 2020 report» (Η ποιότητα του αέρα στην Ευρώπη-έκθεση του 2020) εκτιμά ότι στην Ελλάδα το 2018, 11.800 πρόωροι θάνατοι θα μπορούσαν να αποδοθούν στα μικροσωματίδια (PM_{2,5}), 3.000 στα οξείδια του αζώτου (NO₂) και 650 στο όζον (O₃) ή συνολικά 15.450. Η βελτίωση κατά την περίοδο 2009-2018 φαίνεται, σύμφωνα με την έκθεση, από το ότι το 2009 οι πρόωροι θάνατοι στη χώρα μας λόγω ρύπανσης του αέρα εκτιμώνταν αντίστοιχα σε 14.700 από μικροσωματίδια, σε 4.500 από οξείδια του αζώτου και σε 750 από όζον ή συνολικά σχεδόν 20.000.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πρόωροι θάνατοι το 2018 εκτιμώνταν σε 379.000 για τα PM_{2,5}, 54.000 για τα NO₂ και 19.400 για το O₃, δηλαδή συνολικά 443.400.

Η έκθεση αναφέρει ότι, όσον αφορά το ποσοστό του αστικού πληθυσμού στην Ελλάδα που εκτίθετο σε ρύπους πάνω από τα ευρωπαϊκά όρια, ήταν μηδενικό όσον αφορά τα μικρότερα σωματίδια διαμέτρου έως δυόμισι εκατομμυριοστά του μέτρου PM_{2,5} (όριο τα 25 μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο αέρα), 3,1% όσον αφορά τα μεγαλύτερα σωματίδια PM₁₀ (όριο τα 50 μg/m³), 3,2% για τα οξείδια του αζώτου (όριο τα 40 μg/m³) και σχεδόν 96% για το όζον (όριο τα 120 μg/m³).

Εξι κράτη είχαν υπερβεί το 2018 τα όρια της ΕΕ για τα λεπτά αιωρούμενα σωματίδια (PM_{2,5}): η Βουλγαρία, η Κροατία, η Τσεχία, η Ιταλία, η Πολωνία και η Ρουμανία. Μόνο τέσσερις χώρες στην Ευρώπη –η Εσθονία, η Φινλανδία, η Ισλανδία και η Ιρλανδία– είχαν συγκεντρώσεις μικροσωματιδίων PM_{2,5} κάτω από τις αυστηρότερες κατευθυντήριες τιμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ). Στην έκθεση του ΕΟΠ επισημαίνεται ότι εξακολουθεί να υπάρχει χάσμα μεταξύ των ορίων που ισχύουν στην ΕΕ για την ποιότητα του αέρα και των κατευθυντήριων γραμμών του ΠΟΥ, ζήτημα που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να αντιμετωπίσει με την αναθεώρηση των προτύπων της στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τη μηδενική ρύπανση.

Σύμφωνα με την έκθεση, οι περικοπές εκπομπών σε βασικούς τομείς έχουν βελτιώσει την ποιότητα του αέρα στην Ευρώπη. Από το 2000, οι εκπομπές βασικών ατμοσφαιρικών ρύπων, συμπεριλαμβανομένων των οξειδίων του αζώτου (NO_x), που προέρχονται από τις μεταφορές, έχουν μειωθεί σημαντικά. Οι εκπομπές ρύπων από τον ενεργειακό εφοδιασμό έχουν επίσης μειωθεί σημαντικά, σε αντίθεση με τη μείωση των εκπομπών από τα κτίρια και τη γεωργία, η οποία σημειώνει αργή πρόοδο.

Χάρη στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, οι πρόωροι θάνατοι εξαιτίας της ρύπανσης από λεπτά αιωρούμενα σωματίδια μειώθηκαν κατά 60.000 το 2018, σε σύγκριση με το 2009. Όσον αφορά το διοξείδιο του αζώτου, η μείωση είναι ακόμη μεγαλύτερη, καθώς οι πρόωροι θάνατοι μειώθηκαν κατά περίπου 54% την τελευταία δεκαετία.

Η έκθεση του ΕΟΠ παρέχει επίσης μια γενική περιγραφή της σχέσης που συνδέει την πανδημία Covid-19 με την ποιότητα του αέρα, επιβεβαιώνοντας προηγούμενες αξιολογήσεις που κατέδειξαν μείωση έως και 60% ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπου εφαρμόστηκαν μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας την άνοιξη του 2020. Ο ΕΟΠ δεν διαθέτει ακόμη εκτιμήσεις σχετικά με τις πιθανές θετικές επιπτώσεις του καθαρότερου αέρα στην υγεία για το 2020.

Στην έκθεση επισημαίνεται επίσης ότι η μακροχρόνια έκθεση σε ατμοσφαιρικούς ρύπους προκαλεί καρδιαγγειακές και αναπνευστικές νόσους, οι οποίες έχουν προσδιοριστεί αμφότερες ως παράγοντες κινδύνου θανατηφόρου έκβασης σε ασθενείς με Covid-19. Ωστόσο, τονίζεται ότι η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της σοβαρότητας των λοιμώξεων από τη νόσο δεν είναι σαφής και απαιτείται περαιτέρω επιδημιολογική έρευνα.